

Reset 2025: powstrzymać kryzys wyborczy

Proponujemy:

- nowelizację Konstytucji RP, która zakłada przekazanie kompetencji oceny ważności wyboru Prezydenta RP **ostatniemu konstytucyjnemu organowi władzy sądowniczej**, którego status nie jest przedmiotem sporu politycznego ani kontrowersji prawnych,
- mniej problematyczną **alternatywę względem „ustawy ratunkowej”** w zakresie wyborów prezydenckich 2025 roku procedowanej aktualnie w Sejmie,
- wdrożenie mechanizmu decyzji o ważności wyborów **większością 2/3 głosów, co zabezpiecza interesy prawne i polityczne każdej ze strony politycznego sporu** w Polsce.

1. Kontekst

Chaos ustrojowy doprowadził nas do momentu, w którym zagrożona jest przyszłość polskiej wspólnoty politycznej. Coraz bardziej realistyczny staje się ponury scenariusz tak intensywnego sporu o ważność wyborów prezydenckich, że 50% wyborców może w ogóle nie uznać nowego Prezydenta RP. W konsekwencji **Polska stanie na skraju zimnej wojny domowej**. Dodatkowo głowa państwa może nie zostać uznana przez część partnerów międzynarodowych Polski. To ostatni moment, by oddalić to ryzyko. **Dlatego proponujemy punktową, kompromisową korektę Konstytucji RP.**

Skala i powaga zagrożenia po raz pierwszy **tworzy możliwą koniunkturę polityczną dla postulowanego przez nas od wielu lat resetu ustrojowego**. Od ponad roku popierają go politycy Konfederacji oraz Polskiego Stronnictwa Ludowego. Z kolei [„ustawę ratunkową” dot. wyborów opracował Szymon Hołownia](#), a poparli ją postowie Trzeciej Drogi i Partii Razem.

W reakcji na inicjatywę Marszałka Sejmu **gotowość do poszukiwania rozwiązania ratunkowego gwarantującego powszechne uznanie wyników wyborów** wyrazili w ostatnich tygodniach premier **Donald Tusk** („Wszystkie strony powinny być zainteresowane tym, aby żadne spory prawne nie stanęły na przeszkodzie w przeprowadzaniu wyborów. Liczę na to, że misja pana Hołowni zakończy się pozytywnie. Jestem jej zwolennikiem”, [18 grudnia 2024 r.](#)) i prezydent **Andrzej Duda** („Ja jestem oczywiście otwarty na dyskusję na temat różnych idei legislacyjnych, także jeżeli chodzi o Sąd Najwyższy”, [23 grudnia 2024 r.](#)).

Dlaczego #KonkretKJ?

W polityce i debacie publicznej dominuje spin, hejt i jednodniowe przekazy dnia. Zasięgowe, często niemerytoryczne rolki w mediach społecznościowych zastąpiły pomysły na prawne i instytucjonalne zmiany. W ostatnich wyborach najważniejsze partie przestały nawet publikować programy wyborcze. **Brakuje konkretów**. Te, które politycy obiecali w ostatniej kampanii, są zbyt często traktowane po macoszemu. Dlatego Klub Jagielloński inicjuje **cykl #KonkretKJ**. Regularnie zamierzamy publikować krótkie, zwięzłe, ale konkretne propozycje pożądaných zmian prawnych i instytucjonalnych. **Będziemy rozsyłać je do decydentów – polityków i urzędników – z zachętą do podjęcia inicjatywy na rzecz ich realizacji**. Prosimy o wsparcie naszej inicjatywy. Można to zrobić, zasilając Klub darowizną lub sugerując swój pomysł na kolejny **#KonkretKJ**.

2. Wątpliwości względem „ustawy ratunkowej”

Inicjatywę „ustawy ratunkowej” Szymona Hołowni należy ocenić pozytywnie i zgodzić się z jej podstawowymi celami, którymi wedle uzasadnienia jest „zapewnienie sytuacji, w której rozstrzygnięcia o fundamentalnym znaczeniu dla demokracji, w tym zwłaszcza związane z rozpatrzeniem protestów wyborczych i ważnością wyborów, nie będą budziły wątpliwości co do ich skuteczności, zwłaszcza przez osoby, biorące w różnym charakterze udział w procedurze wyborczej. **Celem fundamentalnym jest zatem zapewnienie stabilności funkcjonowania Rzeczypospolitej, zwłaszcza w kontekście wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych w 2025 r.**”. Jednocześnie dotychczasowa propozycja – mimo dobrych intencji – budzi poważne wątpliwości konstytucyjne i polityczne.

Po pierwsze, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego **nie można ustawą zmieniać prawa wyborczego tak krótko przed samymi wyborami**. Jak przypomniał na [łamach „Dziennika Gazety Prawnej”](#) prof. Ryszard Piotrowski: „Istotne zmiany prawa wyborczego mogą być dokonywane nie później niż na sześć miesięcy przed rozpoczęciem nowych procedur wyborczych. Niedotrzymanie tego terminu jest niezgodne z art. 2 konstytucji. **Potwierdzają to dwa wyroki Trybunału Konstytucyjnego** (sygn. akt [K 31/06](#) oraz [K 9/11](#)). Oba orzeczenia zapadły w składach, których nie da się zakwestionować.”

Po drugie, procedowany projekt **nie rozwiązuje problemu związanego z nieuznawaniem przez niektórych polityków i niektórych sędziów istotnej grupy sędziów Sądu Najwyższego**. Ostrzega przed tym zarówno przewodniczący Państwowe Komisji Wyborczej sędzia Sylwester Marciniaak („**Obawiam się, że to w żaden sposób nie rozwiązuje problemu, który nastąpił**”). Nie wiem, czy pan marszałek ma tego świadomość, ale starzy sędziowie (powołani przed nowelizacją ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa z 8 grudnia 2017 r. – red.) nie chcą orzekać z *nowymi*. W SN od dawna istnieje problem, aby tworzyć takie składy mieszane. (...) Zaczną się wnioski o wyłączenie, o ponowne wylosowanie składu, o zawieszenie postępowania. Nigdy nie uda się dotrzymać terminów wynikających z ustawy, a to spowoduje, że kalendarz wyborczy po prostu się rozleci, bo bez wykonania jednej czynności, nie da się przejść do następnej. **Będziemy mieli do czynienia z jeszcze większym chaosem**, którego zdają się nie dostrzegać

431 postów

też kadencji Sejmu **zagłosowało za dzisiejszym składem Trybunału Stanu**, jedyne konstytucyjnego organu władzy sądowniczej, który nie budzi dziś kontrowersji prawnych i politycznych odnośnie do jego składu. W skład TS wchodzi **10 sędziów** przedstawionych przez polityków koalicji rządzącej, **8 sędziów** przedstawionych przez polityków opozycji oraz z urzędu Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego jako **Przewodniczący Trybunału Stanu**. Zasada decydowania o ważności wyboru Prezydenta RP większością 2/3 pełnego składu **gwarantuje, że nie da się podjąć tej decyzji bez udziału członków Trybunału Stanu wskazanych przez opozycję**.

niektórzy członkowie PKW.”, [23 grudnia 2024 r.](#)), jak i niektórzy tzw. starzy sędziowie sądu najwyższego (Piotr Prusinowski: „Uważam, że wejście w życie tych przepisów niczego nie naprawi. (...) **Prawnicy już tego problemu nie rozwiążą. Niestety politycy tak popsuli państwo, że tylko oni mogą to teraz naprawić.** (...) Może dojść do sytuacji, w której nieważne, kto wygra wybory, to druga strona i tak nie uzna go za prezydenta.”, [27 grudnia 2024 r.](#)).

3. Propozycja Klubu Jagiellońskiego: punktowa, kompromisowa korekta Konstytucji RP

W odpowiedzi na powyższe wyzwania i wątpliwości proponujemy alternatywne rozwiązanie o charakterze ratunkowym. Prezentujemy propozycję nowelizacji Konstytucji RP, która przekazuje ostateczne rozstrzygnięcie ważności wyborów prezydenckich **jedynemu organowi władzy sądowniczej, który cieszy się uznaniem wszystkich sił politycznych (93% poparcia w Sejmie), a prawidłowy status jego sędziów nie budzi żadnych wątpliwości**. Organem tym jest Trybunał Stanu.

Zmiana Konstytucji wymaga współpracy rządu i opozycji w postaci uzyskania 2/3 głosów w Sejmie za jej nowelizacją. **Proponujemy, by również werdykt Trybunału ws. ważności wyborów zapadał w pełnym składzie, tą samą większością**. To jedyna gwarancja uznania wyniku wyborów prezydenckich przez wszystkie główne strony sporu politycznego. W Trybunale Stanu zasiadają przedstawiciele wszystkich partii parlamentarnych, a zasada podejmowania decyzji większością

2/3 wymaga wspólnego stanowiska sędziów zgłoszonych przez obóz rządzący i opozycję.

Należy podkreślić, że status sędziów Trybunału Stanu nie budzi żadnych wątpliwości zarówno w krajowej doktrynie prawnej, jak i ocenie międzynarodowych sądów i trybunałów. Propozycja zmiany ustawy zasadniczej oddala kontrowersje związane z ewentualną niekonstytucyjnością proponowanej zmiany ustawowej. **Trybunał Konstytucyjny nie będzie mógł zanegować nowego trybu oceny ważności wyborów, powołując się na orzecznictwo TK sprzed kontrowersyjny odnośnie jego składu, bo zmiana Konstytucji nie podlega pod ocenę Trybunału.**

Dla zagwarantowania braku próby uwikłania Trybunału Stanu w konflikt polityczno-instytucjonalny proponujemy, by jednocześnie uregulować konstytucyjnie kwestię wyboru Trybunału Stanu większością 2/3 głosów. Jest to rozwiązanie pożądane, jednak nie jest niezbędne do wdrożenia kluczowego wymiaru proponowanej reformy. Ostateczną decyzję w tej sprawie pozostawiamy do rozstrzygnięcia ustrojodawcy w toku prac legislacyjnych.

Propozycja brzmienia nowelizacji Konstytucji RP

USTAWA

z dnia _____ 2025 r.
o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej

Art. 1.

Art. 129 Konstytucji RP otrzymuje brzmienie:

Art. 129.

1. *Ważność wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej stwierdza Trybunał Stanu w pełnym składzie większością 2/3 głosów.*
2. *Wyborcy przysługuje prawo zgłoszenia do Trybunału Stanu protestu przeciwko ważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej na zasadach określonych w ustawie.*
3. *W razie stwierdzenia nieważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej przeprowadza się nowe wybory, na zasadach przewidzianych w art. 128 ust. 2 dla przypadku opróżnienia urzędu Prezydenta Rzeczypospolitej.*

Art 2.

Art. 199 ust. 1 Konstytucji RP otrzymuje brzmienie:

1. *Trybunał Stanu składa się z przewodniczącego, 2 zastępców przewodniczącego i 16 członków wybieranych spoza grona posłów i senatorów przez Sejm większością co najmniej 2/3 głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów na czas kadencji Sejmu. Zastępcy przewodniczącego Trybunału oraz co najmniej połowa członków Trybunału Stanu powinni mieć kwalifikacje wymagane do zajmowania stanowiska sędziego.*

Art. 3

Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 dni od dnia ogłoszenia.

Wyjaśnienia redakcyjne:

Z uwagi na obywatelski, pozaparlamentarny charakter niniejszej propozycji w projekcie zastosowano formatowanie i zabiegi redakcyjne mające na celu zwiększenie przejrzystości tekstu dla obywateli niezaznajomionych ze sztuką prawodawczą. **Pogrubieniem** oznaczono zasadniczą treść proponowanej nowelizacji oraz jednostki redakcyjne. *Kursywą* oznaczono proponowane brzmienie nowelizowanych przepisów Konstytucji. Podkreśleniem oznaczono kluczowe merytorycznie zmiany w nowelizowanych przepisach, w tym przepisy dodawane lub słowa wykreślane z obowiązujących aktów prawnych.

4. Uzasadnienie proponowanego kształtu nowelizacji Konstytucji RP

- Punktem wyjścia do sformułowania propozycji jest konieczność zabezpieczenia państwa i jego obywateli przed skutkami prawdopodobnego kryzysu wyborczego w efekcie sporów politycznych, prawnych i instytucjonalnych o ważność wyboru Prezydenta RP. Z uwagi na brak realistycznej perspektywy politycznej rozwiązania sporów o status sędziów Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego zaproponowano uczynienie właściwym organem w tej sprawie Trybunału Stanu. **To bowiem jedyny konstytucyjny organ władzy sądowniczej, co do którego nie istnieje spór natury prawnej** (brak zastrzeżeń zarówno w doktrynie, jak i stanowiskach sądów i trybunałów międzynarodowych) ani politycznej. Podkreślić należy, że skład Trybunału Stanu ustanowiony został w głosowaniu Sejmu X kadencji większością 431 głosów, a więc większością ponad 93% ustawowej liczby posłów, przy zaledwie 1 głosie sprzeciwu i 4 głosach wstrzymujących się.
- Warto też nadmienić, że zgodnie z przepisami art. 20e. ustawy o Trybunale Stanu **działalność Trybunału Stanu finansowana jest ze środków Sądu Najwyższego oraz Sąd Najwyższy zapewnia także obsługę kancelaryjną oraz czynności sekretariatu Trybunału Stanu**. Od strony technicznej, organizacyjnej i finansowej możliwe będzie zatem, bez większych wyzwań, przekierowanie zasobów zarezerwowanych dotychczas na wykonywanie zadań związanych ze stwierdzeniem ważności wyborów.
- **W art. 1** przedstawionego projektu proponuje się zmianę, zgodnie z którą w art. 129 Konstytucji RP kompetencja stwierdzenia ważności wyboru Prezydenta RP oraz rozpatrywania protestu przeciwko ważności wyborów przekazana zostaje Trybunałowi Stanu. Jednocześnie przedstawiono rozwiązanie w postaci wymogu stwierdzenia ważności wyboru przez Trybunał Stanu w pełnym składzie większością 2/3 głosów. **Regulacja ta sprawia, że do podjęcia skutecznej decyzji w zakresie ważności wyboru Prezydenta RP niezbędne jest osiągnięcie większości przekraczającej większość sędziów Trybunału Stanu zgłoszonych wyłącznie przez partie tworzące koalicję rządową**. W Trybunale Stanu zasiada bowiem 19 osób, spośród których 10 zgłosili posłowie klubów tworzących koalicję rządową, 7 zgłoszonych zostało przez posłów największej partii opozycyjnej, a 1 członek – wspólnie posłowie opozycji (Konfederacja) i koalicji rządzącej. Z urzędu Przewodniczącym Trybunału Stanu jest Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego. Większość 2/3 pełnego składu oznacza konieczność wypracowania wspólnego stanowiska 13 osób, a **więc do stwierdzenia ważności wyboru niezbędny jest głos co najmniej 3 osób spoza nominatów większości tworzącej obecnie rząd**.
- **W art. 2** projektu nowelizacji przedstawiono propozycję takiej nowelizacji art. 199 Konstytucji RP, która wprowadzi **zasadę wyboru Trybunału Stanu większością co najmniej 2/3 głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów**. Rozwiązanie to ma na celu zagwarantowanie, że w razie wyborów uzupełniających składu Trybunału Stanu oraz w

przyszłości skład tego organu będzie zawsze wybierany w sposób kompromisowy. Ta zmiana co do zasady jedynie sankcjonuje dotychczasową praktykę polityczno-ustrojową. Jest to rozwiązanie pożądane, jednak nie jest niezbędne do wdrożenia kluczowego wymiaru proponowanej reformy. Ostateczną decyzję w tej sprawie pozostawiamy do rozstrzygnięcia ustrojodawcy w toku prac legislacyjnych. Na etapie prac parlamentarnych rozważyć należy też ewentualne wprowadzenie przepisów zabezpieczających przed ew. patem parlamentarnym w przypadku braku osiągnięcia większości 2/3. Szczegółowe rozwiązanie w tej kwestii wymaga, poza korektą ustawy o Trybunale Stanu proponowaną w propozycji zmian ustawowych, dodatkowo nowelizacji art. 26 Regulaminu Sejmu RP.

- **W art. 3 proponuje się krótkie, 3-dniowe *vacatio legis*.** Jest to uzasadnione koniecznością pilnego wejścia w życie przepisów przed przeprowadzeniem I tury wyborów prezydenckich planowanej na maj 2025 roku. Jednocześnie uzasadnione jest zarówno **wysoką większością niezbędną do uchwalenia nowelizacji Konstytucji, a więc jej ponadstandardową legitymizacją, jak i szeregiem przepisów Konstytucji oraz Regulaminu Sejmu gwarantujących odpowiedni czas** na zapoznanie się obywateli i interesariuszy z procedowaną zmianą Konstytucji RP.
- W przeciwieństwie do projektu „ustawy ratunkowej” propozycja nie obejmuje zmiany właściwości dot. stwierdzania ważności wyborów do Senatu RP. Ewentualne formułowanie dalszych propozycji w zakresie uregulowania tej kwestii pozostawiono ustawodawcy na etapie prac parlamentarnych. Problematyka ta ma jednak istotnie **mniejsze**, choć niebagatelne, **znaczenie z perspektywy ciągłości władzy państwowej, co uzasadnia proponowaną nowelizację Konstytucji RP w zakresie wyboru Prezydenta RP.**

5. Propozycja nowelizacji ustaw dostosowującej do zmiany Konstytucji RP

Równolegle proponujemy ustawowe przepisy, które dostosowują dzisiejsze przepisy ustawowe do zmiany Konstytucji. Ustawa zmieniająca Kodeks Wyborczy, ustawę o Sądzie Najwyższym oraz ustawę o Trybunale Stanu powinna być procedowana równolegle do projektu zmiany Konstytucji RP.

Propozycja brzmienia ustawy wprowadzającej przepisy dostosowujące ustawy Kodeks Wyborczy, Ustawa o Sądzie Najwyższym oraz Ustawa o Trybunale Stanu do zmiany Konstytucji RP

USTAWA
z dnia _____ 2025 r.
o zmianie ustawy Kodeks Wyborczy
i niektórych innych ustaw

Art. 1. W ustawie z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks Wyborczy wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 291 § 3 otrzymuje brzmienie:

§ 3. Prezydent Rzeczypospolitej wybrany w wyborach, o których mowa w art. 289 § 2, składa przysięgę wobec Zgromadzenia Narodowego w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia uchwały Trybunału Stanu o stwierdzeniu ważności wyborów w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

2) art. 320 otrzymuje brzmienie:

Art. 320. Nie później niż 14 dnia po podaniu do publicznej wiadomości wyników wyborów, Państwowa Komisja Wyborcza przesyła Marszałkowi Sejmu, Trybunałowi Stanu i Sądowi Najwyższemu sprawozdanie z wyborów.

3) art. 321 § 1 otrzymuje brzmienie:

§ 1. Protest przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej wnosi się na piśmie do Trybunału Stanu nie później niż w ciągu 14 dni od dnia podania wyników wyborów do publicznej wiadomości przez Państwową Komisję Wyborczą. Nadanie w tym terminie protestu w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe jest równoznaczne z wniesieniem go do Trybunału Stanu.

4) art. 322 otrzymuje brzmienie:

§ 1. Trybunał Stanu pozostawia bez dalszego biegu protest wniesiony przez osobę do tego nieuprawnioną lub niespełniającą warunków określonych w art. 321. Niedopuszczalne jest przywrócenie terminu do wniesienia protestu.

§ 2. Trybunał Stanu pozostawia bez dalszego biegu protest dotyczący sprawy, co do której w kodeksie przewiduje się możliwość wniesienia przed dniem głosowania skargi lub odwołania do sądu lub do Państwowej Komisji Wyborczej.

§ 3. Jeżeli w proteście zarzucono popełnienie przestępstwa przeciwko wyborom, Trybunał Stanu niezwłocznie zawiadamia o tym Prokuratora Generalnego.

5) art. 323 § 1 otrzymuje brzmienie:

§ 1. Trybunał Stanu rozpatruje protest w składzie: przewodniczący i 6 członków, w postępowaniu nieprocesowym, i wydaje opinię w formie postanowienia w sprawie protestu.

6) art. 324 otrzymuje brzmienie:

Art. 324.

§ 1. Trybunał Stanu na podstawie sprawozdania z wyborów przedstawionego przez Państwową Komisję Wyborczą oraz po rozpoznaniu protestów rozstrzyga o ważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej.

§ 1a. W sprawie, o której mowa w § 1, Trybunał Stanu orzeka w pełnym składzie większością 2/3 głosów.

§ 1b. W przypadku braku udziału Przewodniczącego, 2 Zastępców Przewodniczącego lub któregośkolwiek z 16 członków w posiedzeniu pełnego składu Trybunału Stanu ich stanowisko traktowane jest jako stanowisko na rzecz ważności wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej.

§ 2. Uchwałę w sprawie, o której mowa w § 1, Trybunał Stanu podejmuje w ciągu 30 dni od dnia podania wyników wyborów do publicznej wiadomości przez Państwową Komisję Wyborczą, na posiedzeniu z udziałem Prokuratora Generalnego i Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej.

§ 3. Uchwałę Trybunału Stanu przedstawia się niezwłocznie Marszałkowi Sejmu, a także przesyła Państwowej Komisji Wyborczej oraz ogłasza w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

7) art. 325 otrzymuje brzmienie:

Art. 325.

§ 1. W razie podjęcia przez Trybunał Stanu uchwały stwierdzającej nieważność wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej, przeprowadza się nowe wybory na zasadach i w trybie przewidzianych w kodeksie.

§ 2. Postanowienie Marszałka Sejmu o nowych wyborach podaje się do publicznej wiadomości i ogłasza w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej najpóźniej w 5 dniu od dnia ogłoszenia uchwały Trybunału Stanu, o której mowa w § 1.

Art. 2. W ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1 pkt 3 wykreśla się wyrazy:

wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

2) art. 26 § 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

2) protestów wyborczych i protestów przeciwko ważności referendum ogólnokrajowego i referendum konstytucyjnego oraz stwierdzanie ważności wyborów, z wyłączeniem wyboru o którym mowa w art. 129 Konstytucji RP, i referendum, a także spraw, w których złożono środki odwoławcze od uchwał Państwowej Komisji Wyborczej;

Art. 3. W ustawie z dnia 26 marca 1982 r. o Trybunale Stanu wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 14 otrzymuje brzmienie:

Art. 14. Trybunał Stanu zostaje wybrany większością co najmniej 2/3 głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów na pierwszym posiedzeniu Sejmu na okres jego kadencji, z tym że zachowuje on swoje kompetencje do czasu wyboru nowego składu Trybunału Stanu.

2) art. 17 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

2. W razie wygaśnięcia mandatu członka Trybunału Stanu Sejm dokonuje wyboru uzupełniającego większością co najmniej 2/3 głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

3) dodaje się art. 28b w brzmieniu:

Art. 28b.

1. Trybunał Stanu właściwy jest również do stwierdzania ważności wyboru Prezydenta RP oraz rozpatrywania protestu przeciwko ważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej.

2. Trybunał Stanu rozstrzyga o ważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej w pełnym składzie większością 2/3 głosów.

3. W przypadku braku udziału Przewodniczącego, 2 Zastępców Przewodniczącego lub któregokolwiek z 16 członków w posiedzeniu pełnego składu Trybunału Stanu ich stanowisko traktowane jest jako stanowisko na rzecz ważności wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej.

4. Trybunał Stanu rozpatruje protest przeciwko ważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej w składzie: przewodniczący i 6 członków, w postępowaniu nieprocesowym, i wydaje opinię w formie postanowienia w sprawie protestu.

Art. 4

1. W terminie 14 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy Przewodniczący Trybunału Stanu zwołuje posiedzenie pełnego składu Trybunału Stanu i wnosi projekt uchwalenia Regulaminu Trybunału Stanu w brzmieniu uwzględniającym zmiany wynikające z niniejszej ustawy.

2. W zakresie, o którym mowa w pkt 1 Trybunał Stanu uchwała Regulamin w pełnym składzie większością 2/3 głosów. Przepisu art. 127. ust. 1 Ustawy z dnia 26 marca 1982 r. o Trybunale Stanu nie stosuje się.

3. W przypadku braku udziału Przewodniczącego, 2 Zastępców Przewodniczącego lub któregokolwiek z 16 członków w posiedzeniu pełnego składu Trybunału Stanu, o którym mowa w pkt 1, ich stanowisko traktowane jest jako stanowisko na rzecz uchwalenia przedłożonego projektu uchwały wniesionego przez Przewodniczącego Trybunału Stanu.

Art. 5

Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 dni od dnia ogłoszenia.

Wyjaśnienia redakcyjne:

Z uwagi na obywatelski, pozaparlamentarny charakter niniejszej propozycji w projekcie zastosowano formatowanie i zabiegi redakcyjne mające na celu zwiększenie przejrzystości tekstu dla obywateli niezaznajomionych ze sztuką prawodawczą. **Pogrubieniem** oznaczono zasadniczą treść proponowanej nowelizacji oraz jednostki redakcyjne. *Kursywą* oznaczono proponowane brzmienie zmienianych aktów prawnych: Kodeksu Wyborczego, Ustawy o Sądzie Najwyższym i Ustawy o Trybunale Stanu. Podkreśleniem oznaczono kluczowe merytorycznie zmiany w nowelizowanych przepisach, w tym przepisy dodawane lub słowa wykreślane z obowiązujących aktów prawnych.

6. Uzasadnienie proponowanego kształtu przepisów dostosowujących

- **W art. 1** proponuje się dostosowanie przepisów Kodeksu Wyborczego do przedstawionego nowego brzmienia ustawy zasadniczej. Większość zmian sprowadza się do zastąpienia Sądu Najwyższego Trybunałem Stanu. W propozycji brzmienia art. 320 KW zaproponowano, by Państwowa Komisja Wyborcza przesyłała sprawozdanie z wyborów zarówno Trybunałowi Stanu, jak i Sądowi Najwyższemu. Jest to związane z faktem, że zgodnie z proponowaną nowelizacją

Sądowi Najwyższemu pozostawione zostaną kompetencje w zakresie spraw, w których złożono środki odwoławcze od uchwał Państwowej Komisji Wyborczej. W nowelizowanym kształcie art. 323 § 1 KW proponuje się zaś, by **Trybunał Stanu rozpatrywał protesty wyborcze w składzie: przewodniczący i 6 członków, a więc składzie analogicznym do postępowań przed Trybunałem Stanu w drugiej instancji.**

- **W art. 2** przedstawiono nowelizację Ustawy o Sądzie Najwyższym polegającą na dostosowaniu przepisów ustawy do proponowanego kształtu Konstytucji RP. Z zakresu właściwości Sądu Najwyższego oraz Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych proponuje się usunięcie rozpoznawania protestów wyborczych oraz stwierdzania ważności wyboru w przypadku wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.
- **W art. 3** zaproponowano uzupełnienie Ustawy o Trybunale Stanu artykułem dotyczącym właściwości Trybunału Stanu w zakresie stwierdzania ważności wyboru Prezydenta RP i rozpatrywania protestu przeciwko ważności wyboru Prezydenta RP. W wymiarze merytorycznym powtórzone zostały rozwiązania, których wprowadzenie proponowane jest równoległe w Kodeksie Wyborczym. Dodatkowo proponuje się przepisy dostosowujące do proponowanej korekty art. 199 Konstytucji RP gwarantujące wybór Trybunału Stanu oraz ew. wybór uzupełniający w toku kadencji większością 2/3 głosów.
- **W art. 4** proponuje się dodatkowe przepisy o charakterze wprowadzającym. Zgodnie z propozycją w ciągu 14 dni od wejścia w życie niniejszej ustawy Przewodniczący Trybunału Stanu zwołuje posiedzenie pełnego składu Trybunału Stanu i wnosi projekt uchwalenia Regulaminu Trybunału Stanu w brzmieniu uwzględniającym obowiązki wynikające z niniejszej ustawy. Rozwiązanie to jest proponowane w związku z **koniecznością dostosowania Regulaminu Trybunału Stanu do nowych, nakładanych nowelizacjami przepisów Konstytucji RP i ustaw obowiązków. Jednocześnie oddala to ryzyko ewentualnego nie zwoływania posiedzenia pełnego składu Trybunału Stanu przez Przewodniczącego na podstawie dotychczasowy przepisów.** Jednocześnie, w sposób analogiczny do innych rozwiązań niniejszej regulacji, zaproponowano, by **uchwalenie Regulaminu w tym zakresie przeprowadzono większością 2/3 głosów.**
- W proponowanych przepisach nowelizujących Kodeks Wyborczy, Ustawę o Sądzie Najwyższym oraz przepisach wprowadzających zaproponowano regulację, zgodnie z którą **w przypadku braku udziału** Przewodniczącego, 2 Zastępców Przewodniczącego lub któregośkolwiek z 16 członków w posiedzeniu pełnego składu Trybunału Stanu **ich stanowisko traktowane było jako stanowisko na rzecz** ważności wyboru albo na rzecz uchwalenia przedłożonego projektu Regulaminu wniesionego przez Przewodniczącego Trybunału Stanu. Rozwiązanie to, wymagające z pewnością dalszej poważnej refleksji natury legislacyjnej i być może korekty na etapie prac parlamentarnych, **ma na celu przeciwdziałanie w sytuacji, w której w Trybunale Stanu w zakresie spraw związanych z ważnością wyboru Prezydenta RP dojdzie do uniemożliwiającego decyzję impasu bądź konsekwentnego zrywania kworum przez mniejszość jego członków.**
- **W art. 5 proponuje się krótkie, 3-dniowe *vacatio legis*.** Jest to uzasadnione koniecznością pilnego wejścia w życie przepisów przed przeprowadzeniem I tury wyborów prezydenckich planowanej na maj 2025 roku.
- Inaczej niż w przypadku „ustawy ratunkowej” w niniejszym projekcie nie ingeruje się w kwestię właściwości rozpatrywania spraw, w których złożono środki odwoławcze od uchwał Państwowej Komisji Wyborczej. Oznacza to, że zgodnie z proponowanym brzmieniem pozostaną one w gestii Sądu Najwyższego. **Wydaje się to racjonalne z uwagi na doświadczenie Sądu Najwyższego w**

technicznych aspektach procesu organizacji wyborów oraz wieloletniej współpracy w tym zakresie z Państwową Komisją Wyborczą. Jednocześnie, w razie wystąpienia istotnego konfliktu pomiędzy SN a PKW w tym zakresie, **ostateczny wpływ konkretnego rozstrzygnięcia tych spraw na ważność wyboru zostanie oceniony przez organ trzeci względem tego sporu, tj. przez Trybunał Stanu w toku ostatecznego stwierdzenia ważności wyboru Prezydenta RP.**

- W oczywisty sposób proponowana nowelizacja przepisów ustawowych **procedowana musi być w sposób równoległy i dostosowany do harmonogramu prac nad zmianą Konstytucji RP.**
- Równoległe prowadzone powinny działania na rzecz odpowiedniej nowelizacji Regulaminu Sejmu RP w zakresie zmiany trybu wyboru Trybunału Stanu dostosowującej ów tryb do nowego brzmienia Konstytucji RP i Ustawy o Trybunale Stanu.

7. Dodatkowe uwagi o charakterze politycznym

Do realizacji niniejszej propozycji **niezbędne jest jej „przejęcie” przez któryś z podmiotów dysponujących inicjatywą legislacyjną w zakresie nowelizacji Konstytucji, tj. przez grupę 92 posłów, Senat RP lub Prezydenta RP.** Apelujemy do wszystkich polityków o odpowiedzialne wykorzystanie tej propozycji oraz jej ewentualną korektę i uzupełnienie. Z uwagi na krótki czas pozostały do wyborów prezydenckich konieczne wydaje się zastosowanie ścieżki z inicjatywy Prezydenta RP lub posłów. **Niniejsza propozycja zostanie skierowana przez Klub Jagielloński do przedstawicieli wszystkich klubów i kół parlamentarnych oraz do Prezydenta RP.**

Z uwagi na większość niezbędną do uchwalenia projektu zmiany Konstytucji RP konieczne jest, obok formalnego rozpoczęcia procedowania projektu, prowadzenie rozmów politycznych z udziałem rządu i większości parlamentarnej, Prezydenta RP i opozycji oraz Senatu RP. Celowe wydaje się również włączenie do tych rozmów przedstawicieli innych organów odpowiedzialnych za proces wyborczy (przewodniczący PKW, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego) oraz członków Trybunału Stanu. **Proponujemy, by gospodarzami takich rozmów byli wspólnie Prezydent RP i Marszałek Sejmu RP.**

Przedmiotem ustaleń, poza określeniem stosunku do przedstawionej inicjatywy i ewentualnych oczekiwanych korekt, musi być również realistyczny terminarz prac. Z uwagi na regulacje Konstytucji RP oraz Regulaminów Sejmu i Senatu w zakresie postępowania z projektami zmiany ustawy zasadniczej **niezbędne jest procedowanie projektu przez Sejm RP, Senat RP i Prezydenta RP w sposób, który umożliwi wejście w życie przepisów proponowanej nowelizacji przed I turą wyborów prezydenckich.** Konieczne jest także porozumienie polityczne w zakresie równoległego procedowania obu przedstawionych projektów: zarówno nowelizacji Konstytucji RP, jak i zmian dostosowujących przepisy ustawowe do nowego brzmienia ustawy zasadniczej.

Co dalej?

1. Skontaktuj się z nami

Zachęcamy media, decydentów i organizacje zainteresowane problematyką niniejszej publikacji do kontaktu. Możesz to zrobić, pisząc na adres biuro@klubjagiellonski.pl.

2. Wsparzyj nas finansowo!

Jeśli doceniasz naszą pracę [wejdź na stronę i dołącz do grona regularnych Darczyńców](#) Klubu Jagiellońskiego. Możesz też po prostu ustawić stałe zlecenie przelewu: Klub Jagielloński, Rynek Główny 34 31-010 Kraków, PKO Bank Polski, numer konta: **47 1020 2892 0000 5102 0582 9454**.

STOPKA WYDAWNICZA:

Zdjęcie na stronie tytułowej: fot. Adrian Grycuk, licencja: [Creative Commons Uznanie autorstwa – Na tych samych warunkach 3.0 Polska](#), zdjęcie dostępne na https://pl.m.wikipedia.org/wiki/Plik:Fotel_Prezydenta_w_Sali_Posiedze%C5%84_Sejmu.JPG.

Opracowanie: Piotr Trudnowski

Redakcja: Piotr Kaszczyszyn

Licencja: Ten utwór jest udostępniony na [licencji CC BY 4.0](#). Zachęcamy do jego przedruku i wykorzystania. Prosimy jednak o podanie linku do [strony Klubu Jagiellońskiego](#).